

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY ze dne 8. října 2003 č. 998

o změně usnesení vlády ze dne 27. května 1998 č. 360, o rozdělení finančních prostředků získaných prodejem akcií určených pro akciovou společnost Nadační investiční fond

V l á d a

I. b e r e n a v ě d o m í Hodnotící informaci o činnosti nadací - příjemců příspěvku z Nadačního investičního fondu v I. a II. etapě za rok 2002, obsaženou v části III materiálu č.j. 1260/03;

II. m ě n í usnesení vlády z 27. května 1998 č. 360, o rozdělení finančních prostředků získaných prodejem akcií určených pro akciovou společnost Nadační investiční fond, tak, že se v části II. přílohy uvedeného usnesení - Podmínky rozdělení v první etapě, kapitole D - Postup rozdělování, nahrazují odstavce 8 a 9 textem, který zní:

„8. Rada v průběhu čtvrtého čtvrtletí každého kalendářního roku posoudí a ověří výroční zprávy nadací, které byly pověřeny správou příspěvku, a pokud shledá závažné nedostatky, učiní kroky ke komplexnímu prověření činnosti nadace.

9. Vláda bude o činnosti nadací, kterým byl poskytnut příspěvek, informována hodnotícími informacemi, kterou vládě předloží vždy do konce každého kalendářního roku předseda Rady.“;

III. u k l á d á místopředsedovi vlády pro výzkum a vývoj, lidská práva a lidské zdroje zpracovat ve spolupráci s ministrem financí a vládě vždy do 31. prosince každého kalendářního roku předkládat hodnotící informaci o činnosti nadací - příjemců příspěvku z Nadačního investičního fondu v I. a II. etapě za předchozí rok, a to počínaje rokem 2004.

Provedou:

místopředseda vlády pro výzkum a vývoj,
lidská práva a lidské zdroje a předseda
Rady vlády pro nestátní neziskové organizace,
ministr financí

Předseda vlády
PhDr. Vladimír Š p i d l a , v. r.

Předkládací zpráva

Materiál s názvem „Hodnotící informace o činnosti nadací – příjemců příspěvku z Nadačního investičního fondu v I. a II etapě za rok 2002“ (dále jen „Hodnotící informace“) je vládě předkládána na základě jejích usnesení č. 360 ze dne 27. května 1998 a č. 18 ze dne 8. ledna 2003. Podle těchto usnesení je místopředseda vlády pro výzkum a vývoj, lidská práva a lidské zdroje a předseda Rady vlády pro nestátní neziskové organizace (dále jen „Rada“) povinen překládat tuto Hodnotící informaci vládě vždy do konce třetího čtvrtletí kalendářního roku.

Tato zpráva je druhá v pořadí a má podobnou strukturu jako zpráva z loňského roku. Jejím jádrem je kontrolní zpráva Fondu národního majetku České republiky (dále jen „FNM ČR“), schválená jeho Výkonným výborem dne 23. června 2003, neboť právě FNM ČR je povinen každoroční kontroly nadací – příjemců příspěvku z Nadačního investičního fondu (dále jen „NIF“) provádět. Další informace, tvořící podklady pro Hodnotící informaci, čerpali zpracovatelé z materiálu „Analýza výročních zpráv příjemců příspěvku z Nadačního investičního fondu – údaje za rok 2002“ a ze souhrnných dat, získaných z dotazníků, vyplněných nadacemi – příjemci příspěvku z NIF.

Na rozdíl od Hodnotící informace za rok 2001, která se týkala pouze nakládání s příspěvkem z NIF, rozdělené v I. etapě, se tato Hodnotící informace zabývá i činností nadací – příjemců příspěvku z NIF v II. etapě. Finanční příspěvek z II. etapy rozdělování NIF obdržely příslušné nadace koncem roku 2001. V roce 2002 tyto prostředky nadace zhodnocovaly a v letošním roce je budou prostřednictvím nadačních příspěvků rozdělovat. Hodnotící informace za rok 2002 tedy obsahuje údaje o zhodnocení příspěvku z I. etapy NIF a jeho rozdělení a údaje o zhodnocení příspěvku z II. etapy NIF.

Především z kapacitních důvodů je pro pracovníky FNM ČR velice obtížné zpracovat zprávu o kontrolách nadací – příjemců příspěvku z NIF do konce třetího čtvrtletí kalendářního roku. Právě z tohoto důvodu bylo nutné při předkládání Hodnotící informace za rok 2001 požádat o odložení termínu pro předložení zmíněného materiálu vládě. Tento problém řeší navrhované usnesení k tomuto materiálu, kde se v bodě III. navrhuje změna termínu každoročního předkládání Hodnotící informace vládě z konce třetího čtvrtletí kalendářního roku na konec kalendářního roku.

Navrhovaná změna rovněž ukládá předsedovi Rady povinnost novou, a to předkládat každoročně vládě Hodnotící informaci o činnosti nadací – příjemců příspěvku z NIF ve II. etapě. Podle přílohy k usnesení vlády č. 360 ze dne 27. května 1998 má totiž předseda Rady povinnost předkládat vládě každoročně Hodnotící informaci pouze k I. etapě rozdělování NIF. Usnesením vlády č. 18 ze dne 8. ledna 2003 bylo sice předsedovi Rady uloženo předložit vládě do konce třetího čtvrtletí 2003 Hodnotící informaci k I. i II. etapě, toto usnesení však neukládalo povinnost předkládat takovou informaci každoročně. Bod II navrhovaného usnesení tento nedostatek odstraňuje.

Zpracováním Hodnotící informace byl stejně jako v loňském roce pověřen Výbor Rady pro Nadační investiční fond, který ji předložil Radě na jejím zasedání dne 19. září 2003. Rada Hodnotící informaci schválila a pověřila svého předsedu, aby ji předložil vládě.

HODNOTÍCÍ INFORMACE O ČINNOSTI NADACÍ – PŘÍJEMCŮ PŘÍSPĚVKU Z NADAČNÍHO INVESTIČNÍHO FONDU V I. A II. ETAPĚ ZA ROK 2002

1 Úvod

Hodnotící informace o činnosti nadací – příjemců příspěvku z Nadačního investičního fondu v I. a II. etapě za rok 2002 (dále jen „Hodnotící informace“) je vládě předkládána na základě usnesení vlády č. 360 ze dne 27. května 1998 a usnesení vlády č. 18 ze dne 8. ledna 2003. Podle přílohy usnesení vlády č. 360/1998 je předseda Rady vlády pro nestátní neziskové organizace (dále jen „Rada“) povinen předkládat vládě každoročně do konce třetího čtvrtletí kalendářního roku hodnotící informaci o činnosti nadací, které přijaly finanční příspěvek z Nadačního investičního fondu (dále jen „NIF“). Tato každoroční povinnost se však týká pouze nadací, které byly příjemci NIF v I. etapě. Usnesení č. 18/2003 proto uložilo místopředsedovi vlády a předsedovi Rady, aby do konce září 2003 předložil Hodnotící informaci i za II. etapu rozdělování NIF. Navrhované usnesení k této Hodnotící informaci pak ukládá předsedovi Rady povinnost předkládat Hodnotící informaci za I. i II. etapu, a to vždy do konce příslušného kalendářního roku, neboť podle získaných zkušeností je dosavadní termín nevyhovující především pro pracovníky Fondu národního majetku České republiky (dále jen „FNM ČR“), jejichž zpráva o kontrolách nadací je jádrem Hodnotící informace.

2 Nadační investiční fond

V rámci druhé vlny kupónové privatizace bylo vyčleněno 1 % akcií s cílem užít těchto prostředků na posílení nadačního sektoru a zajištění jeho určité finanční nezávislosti tak, aby se mohl podílet na plnění úkolu podporovat rozvoj občanské společnosti v ČR. Tím byly vytvořeny podmínky pro vznik NIF. Vytvořením mechanismu rozdělení prostředků NIF byla pověřena Rada. Na základě jejího doporučení schválila vláda a následně Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky (dále jen PSP ČR) usnesení o rozdělení prostředků NIF ve dvou etapách. Uzavřením smluv, převedením prostředků a následným prováděním kontroly nakládání s těmito prostředky a plnění smluvních povinností byl pověřen FNM ČR. VI. etapě byla uzavřena smlouva s 38 nadacemi, rozdělená finanční částka představovala 483.796.000 Kč. Dále byla samostatným usnesením PSP ČR poskytnuta Nadačnímu fondu obětem holocaustu jednorázová finanční částka ve výši 300 mil. Kč.

Ve II. etapě byla uzavřena smlouva s 64 nadacemi, z nichž 29 získalo příspěvek i v I. etapě. Mezi tyto nadace bylo v roce 2002 rozděleno 849.323.000 Kč a roce 2003 dle Dodatku ke smlouvě 248.996.000 Kč.

3 Rozdělování NIF v roce 2002 a v roce 2003

V uplynulém roce stále probíhalo další rozdělování finančních prostředků kategorie NIF, neboť FNM ČR stále vlastní dosud neprodané akcie, patřící do portfolia NIF. Rozdělování těchto zbývajících prostředků se řídí usnesením vlády č. 1025 ze dne 10. října 2001. Podle tohoto usnesení mají nárok na zmíněné zbývajících prostředky kategorie NIF nadace, které uspěly ve výběrovém řízení v II. etapě rozdělování NIF. Finanční prostředky získané z prodeje těchto akcií se nadacím rozdělují podle jejich bodového ohodnocení, kterého dosáhly ve výběrovém řízení

v II. etapě. FNM ČR měl podle tohoto usnesení rozdělit finanční prostředky do tří měsíců poté, kdy částka na účtu NIF dosáhla hranice 300 mil. Kč. Zbývající finanční prostředky pak měly být nadacím rozděleny až po úplném prodeji zbývajících akcií portfolia. Na základě uvedeného mechanismu proběhlo rozdělování výnosů z prodejů akcií kategorie NIF v roce 2002.

Dne 16. května 2002 byla na účet NIF připsána částka v EUR získaná z prodeje strategických plynárenských společností. Po přepočtu těchto výnosů na Kč při tehdy platném kurzu české koruny a spolu s vráceným příspěvkem Nadace Křižovatka tak byla na účtu NIF celková suma převyšující 300 mil. Kč. FNM ČR však konverzi EUR na Kč provedl až později při výhodnějším směnném kurzu. Výsledná částka však byla nižší než 300 mil. Kč, a tím FNM ČR argumentoval, proč k rozdělení finančních prostředků nadacím nedošlo.

Problematikou NIF se při Radě zabývá její Výbor pro Nadační investiční fond (dále jen „Výbor“), který je zároveň zpracovatelem této Hodnotící informace. Výbor inicioval dopis místopředsedy vlády a předsedy Rady PhDr. P. Mareše ministrovi financí a předsedovi prezidia FNM ČR Mgr. B. Sobotkovi, jehož obsahem byla žádost o rozdělení příslušných finančních prostředků. FNM ČR však odmítl za použití výše zmíněné argumentace. Výbor se proto rozhodl podniknout takové kroky, aby do budoucna k podobným situacím nedocházelo.

Výsledkem této činnosti bylo nové usnesení vlády č. 18 ze dne 8. ledna 2003. Vláda jím změnila usnesení č. 1025/2001, přesněji řečeno jeho část, týkající se mechanismu rozdělování zbývajících finančních prostředků kategorie NIF. Jednak byla snížena hranice, po jejímž dosažení na účtu NIF měl FNM ČR povinnost finanční prostředky rozdělit, z 300 mil. Kč na 200 mil. Kč, a jednak se změnil i způsob rozdělení zbývajících prostředků. Podle původního usnesení vlády č. 1025/2001 měly být totiž zbývající finanční prostředky rozděleny až po úplném prodeji zbývajících akcií z portfolia NIF. Nebyl však stanoven žádný termín, dokdy by se tak mělo stát. Teoreticky by tedy nadace nemusely obdržet finanční prostředky od FNM ČR nikdy. Kromě toho lze část akcií z portfolia NIF pokládat za neprodejně. Podle nového usnesení vlády má nyní FNM ČR povinnost rozdělit finanční prostředky nadacím do tří měsíců od okamžiku, kdy částka na účtu NIF dosáhne minimální výše 200 mil. Kč. Nebude-li této částky dosaženo do dvou let od posledního převodu, převede FNM ČR částku, která bude na účtu k dispozici. Částky pod 20 mil. Kč se převádět nebudou. Na základě tohoto nového mechanismu proběhlo následně rozdělování výnosů z prodeje akcií kategorie NIF v roce 2003.

Usnesení č. 18/2003 dále novelizovalo dodatky ke smlouvě nadací s FNM ČR. Nové dodatky upravily především investiční možnosti s příspěvkem z NIF. Byla to reakce na novelu zákona č. 227/1997, o nadacích a nadačních fondech, která investiční možnosti nadací podstatným způsobem rozšířila. Zároveň byla zachována vyšší míra „ochrany“ příspěvku z NIF, neboť dodatky velice přísně omezily možnost investovat příspěvek z NIF do rizikových aktiv a zcela zakázaly investovat jej do nemovitostí. Dodatky dále umožnily nadacím použít výnosy z tohoto příspěvku mimo veřejně vyhlášené programy rozdělování nadačních příspěvků v případě živelných pohrom. Byla to reakce na katastrofální záplavy ze srpna loňského roku. Dosavadní sankční ustanovení byla zpřesněna tak, aby se sankce týkaly pouze příspěvku z NIF a nikoliv ostatního majetku nadace, a současně byla zpřísněna o smluvní pokutu.

4 Podklady pro Hodnotící informaci a metodika

Stejně jako v loňském roce má i letošní Hodnotící informace tři zdroje dat. Jádrem celé Hodnotící informace je „Zpráva o hospodaření nadací za rok 2001 a 2002, které obdržely příspěvek v I. a II. etapě rozdělování prostředků Nadačního investičního fondu“, kterou zpracovalo oddělení kontroly a monitoringu FNM ČR. Tato zpráva byla schválena Výkonným výborem FNM dne 23. června 2003. Údaje pro vypracování této zprávy byly získány ze zápisů z provedených kontrol nadací, výročních zpráv nadací a doplňujících podkladů vyžádaných pracovníky oddělení kontroly a monitoringu FNM ČR od nadací pro tento účel.

Druhým podkladem pro Hodnotící informaci je „Analýza výročních zpráv příjemců příspěvku z Nadačního investičního fondu – údaje za rok 2002“, kterou na objednávku sekretariátu Rady zpracovalo Fórum dárců. Výroční zprávy získalo Fórum dárců od sekretariátu Rady, od FNM ČR a od samotných nadací. Všem nadacím bylo umožněno zkontrolovat údaje zjištěné z jejich výročních zpráv formou elektronického formuláře.

Posledním podkladem pro Hodnotící informaci jsou souhrnné údaje, zjištěné z vyplněných dotazníků, které Výbor prostřednictvím FNM ČR rozeslal všem nadacím – příjemcům příspěvku z NIF. Návratnost dotazníků byla poměrně vysoká: na dotazníky reagovalo celkem 67 nadací z celkového počtu 73 nadací. Dotazník vyplnilo 34 nadací z 36, které obdržely příspěvek z NIF v I. etapě, a 59 nadací z 64, které obdržely příspěvek z NIF v II. etapě.

Data získaná z jednotlivých výše uvedených podkladů jsou dále v textu uváděna odděleně, tj. neporovnávají se např. data získaná z dotazníků s daty zjištěnými z výročních zpráv. Důvodem je rozdílnost tří základních souborů dat. Ne všechny nadace dodaly Fóru dárců i FNM ČR své výroční zprávy, ne všechny nadace vyplnily dotazník. Vzájemné srovnatelnosti brání i ten fakt, že např. některé nadace dotazník vyplnily a odeslaly, ale nedodaly svou výroční zprávu. Konečně kontrolní zpráva FNM ČR se týká let 2001 a 2002, kdežto analýza výročních zpráv a dotazníky se týkají pouze roku 2002.

5 Údaje získané z dotazníků za rok 2002

Všem nadacím, které obdržely příspěvek z NIF v I. a II. etapě, rozeslal FNM ČR dotazník, jehož podobu zpracoval Výbor. Údaje o NIF II se týkají pouze formy uložení příspěvku z NIF. Nadace ho obdržely na konci roku 2001, takže v loňském roce ho pouze zhodnocovaly. První nadační příspěvky z výnosu z tohoto příspěvku nadace rozdělují teprve v letošním roce.

Tabulka č. 1: Souhrnné informace z dotazníků – NIF I (rok 2002)

CELKOVÉ ÚDAJE	
Výnosy celkem	22.836.037 Kč
Průměrný výnos	4.98 %
Nadační příspěvky celkem	19.342.432 Kč
Správa nadace celkem	2.924.146 Kč
Průměrný podíl nákladů na správu nadace na výnosu	13.70 %
Navýšení nadačního jmění celkem	522.443 Kč
Vklady na bankovních účtech celkem	172.953.992 Kč
Požizovací cena dluhopisů celkem	60.617.941 Kč
Požizovací cena podílových listů podílových fondů celkem	252.333.000 Kč
ROZDĚLENÍ NADAČNÍCH PŘÍSPĚVKŮ PODLE PRÁVNÍ FORMY PŘÍJEMCE	
Právnícké osoby	18.718.546 Kč
Fyzické osoby	473.642 Kč
Občanská sdružení	8.629.204 Kč
Obecně prospěšné společnosti	3.773.127 Kč
Církevní právnícké osoby	514.450 Kč
Nadace	10.000 Kč
Nadační fondy	195.000 Kč
Organizační složky státu	360.337 Kč
Příspěvkové organizace	1.716.760 Kč
Jiné právnícké osoby	1.428.565 Kč
ROZDĚLENÍ NADAČNÍCH PŘÍSPĚVKŮ PODLE KRAJŮ	
Jihočeský kraj	940.500 Kč

Jihomoravský kraj	1.723.812 Kč
Karlovarský kraj	65.000 Kč
Královéhradecký kraj	300.000 Kč
Liberecký kraj	1.339.261 Kč
Moravskoslezský kraj	1.064.965 Kč
Olomoucký kraj	1.010.587 Kč
Praha	6.486.026 Kč
Pardubický kraj	239.176 Kč
Plzeňský kraj	1.639.836 Kč
Středočeský kraj	1.081.000 Kč
Ústecký kraj	1.956.143 Kč
Kraj Vysočina	288.056 Kč
Zlínský kraj	175.000 Kč
ROZDĚLENÍ NADAČNÍCH PŘÍSPĚVKŮ PODLE OBLASTÍ NIF¹	
Oblast sociální a humanitární	3.178.226 Kč
Oblast zdravotní	2.919.626 Kč
Oblast kulturní	3.042.547 Kč
Oblast ochrany lidských práv	1.659.458 Kč
Oblast ochrany životního prostředí	1.483.176 Kč
Oblast vzdělávání	2.143.545 Kč
Jiné	4.915.854 Kč

Tabulka č. 2: Souhrnné informace z dotazníků – NIF II (rok 2002)

CELKOVÉ ÚDAJE	
Vklady na bankovních účtech	290.028.334 Kč
Pořizovací cena dluhopisů celkem	95.648.251 Kč
Pořizovací cena podílových listů podílových fondů celkem	377.675.480 Kč

Je třeba upozornit na fakt, že nadace, které byly příjemcem příspěvku z NIF v obou etapách jeho rozdělování, nejsou povinny účtovat o obou příspěvcích odděleně. Z toho plyne, že tyto nadace měly s vyplňováním dotazníků k NIF I a NIF II jisté problémy. Údaje uvedené v tabulkách č. 1 a 2 je tedy nutno brát s určitou rezervou.

6 Analýza výročních zpráv nadací – příjemců příspěvku z NIF za rok 2002

Pro analýzu se nepodařilo získat výroční zprávy od 10 nadací a jejich údaje nebyly pro analýzu k dispozici. Jedná se o Nadaci Mariastar Humanity, Společnost Duha - Nadaci pro děti postižené mozkovou obrnou, Nadaci Karla Pavlíka, Nadaci Pangea, Nadaci Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových, Nadaci Rudolfa Löwyho a plzeňských židů, Nadaci ICN, Nadaci Křižovatka, Nadaci Patriae a Nadaci Bohemia. Z toho 7 nadací neposkytlo výroční zprávu k analýze ani ji nezaslalo na FNM či RNNO a 3 nadace již nejsou součástí souboru příjemců NIF (Nadace Bohemia je v likvidaci a Nadace Křižovatka a Nadace Patriae příspěvek z NIF vrátily).

Byla provedena kompletní analýza kapacity příjemců NIF I. a NIF II. na základě údajů, které příjemci NIF uvedli ve svých výročních zprávách za rok 2002, tj. pro sledované období od

¹ Nadace obdržely příspěvek z NIF v I. etapě s tím, že jsou povinny výnosy z něj rozdělovat formou nadačních příspěvků v té oblasti, do které se do výběrového řízení přihlásily. Jedná se o následující oblasti: zdravotní, vzdělávací, kulturní, ochrana lidských práv, sociální a humanitní, životní prostředí a jiné.

1. ledna 2002 do 31. prosince 2002. Údaje shrnují celkovou kapacitu příjemců NIF bez ohledu na fakt, zda příspěvek obdrželi v I. či II. etapě.

Hlavním výchozím ukazatelem pro sledování jednotlivých kategorií bylo sídlo nadace podle jednotlivých krajů. Analýza tak odráží regionální odlišnosti mezi příjemci NIF.

63 analyzovaných příjemců NIF je z následujících krajů:

- 30 Praha
- 10 Jihomoravský
- 3 Jihočeský
- 3 Královehradecký
- 4 Liberecký
- 3 Plzeňský
- 3 Ústecký
- 2 Moravskoslezský
- 2 Zlínský
- 2 Olomoucký
- 1 Pardubický

V rámci analýzy výročních zpráv příjemců NIF byly sledovány následující kategorie:

6.1 Nadační jmění souboru 63 příjemců

Příjemci NIF byli povinni zapsat příspěvek z NIF do nadačního jmění u příslušného rejstříkového soudu. Některé nadace však narazily na velice zdlouhavé procedury rejstříkových soudů v otázkách registrace navýšení nadačního jmění a musely dlouho platit daň z příjmů za výnosy z NIF.

Nadace, dle zákona č. 227/1997 Sb. o nadacích a nadačních fondech ve znění před novelou (účinnou od 1. července 2002) a po novele zákona a dle smlouvy s FNM ČR o převodu příspěvku z NIF, měly omezené možnosti investování prostředků, což se odrazilo v nízké výnosnosti příspěvku.

Příjemci NIF I. mohli příspěvek:

- uložit na termínované účty u českých bank,
- užít na nákup státních obligací,
- užít na nákup podílových listů Balancovaného fondu nadací, společnosti ŽB Trust a. s.

Po novele zákona zahájil Výbor práci na dodatcích ke smlouvám o převodu příspěvku z NIF, které vláda schválila v lednu 2003. Nadacím již tyto dodatky rozšiřují investiční možnosti a přibližují smluvní podmínky pro NIF zákonné úpravě. Tento fakt se však ještě neodrazil ve výnosnosti příspěvku z NIF za rok 2002.

Jednoleté sledování růstu a změn složení nadačního jmění nadací poskytuje představu o dlouhodobější finanční stabilitě nadací.

Celková výše nadačního jmění zaregistrovaného v nadačním rejstříku k 31. prosinci 2002 u nadací ze sledovaného souboru (příjemců NIF) činila 1.624.335.298 Kč.

Z celkového objemu nadačního jmění nadací ze sledovaného souboru (příjemců NIF) tvoří příspěvek z NIF částku 1.240.066.861 Kč. U příjemců NIF tedy pochází nadační jmění v hodnotě 384.268.437 Kč z jiných zdrojů.

Českým nadacím se daří získávat převážně prostředky na nadační příspěvky (tj. podpora grantů a programů), prostředky do nadačního jmění získávají nadace pouze zřídka, neboť dárci (firemní i ostatní) preferují „rychlé“ využití prostředků na dobročinné účely.

V perspektivě celého nadačního sektoru je příspěvek z NIF velice významným posílením nadačního jmění nadací, a tím jejich dlouhodobé finanční stability.

6.2 Nadační příspěvky (granty) udělené 63 příjemci NIF

V souboru 63 příjemců tvoří převážnou většinu nadace zřízené pro více účelů, působící v několika programových oblastech a poskytují nadační příspěvky do všech regionů České republiky.

6.2.1 Celková výše rozdělených nadačních příspěvků (grantů)

Za rok 2002 rozdělili příjemci NIF celkem 587.310.386 Kč formou nadačních příspěvků (grantů). Prostředky na nadační příspěvky získaly nadace převážně z darů od právnických a fyzických osob, veřejných sbírek a benefičních akcí a též z výnosů příspěvku z NIF. Nadační příspěvky byly poskytnuty třetím subjektům do všech regionů České republiky. Pro nakládání s příspěvkem z NIF obecně platí, že nadace je povinna rozdělit 80 % výnosů z příspěvku z NIF třetím osobám formou nadačních příspěvků v otevřeném grantovém řízení.

Obecně platilo pravidlo, že nadace sídlící v Praze a Brně poskytly více nadačních příspěvků do celé republiky či do více regionů. Nadace v ostatních regionech působí převážně ve svém či sousedském regionu. Významně nejvyšší objem příspěvků rozdělily pražské nadace, které působí celostátně. Nadace se sídlem v Praze rozdělily v roce 2002 celkem 515.243.054 Kč

6.2.2 Počet rozdělených nadačních příspěvků (grantů)

Příjemci NIF ze souboru udělili celkem 7 161 nadačních příspěvků třetím subjektům z finančních zdrojů popsaných výše. Tento počet nadačních příspěvků byl udělen celkem 6 533 různým subjektům. Rozdíl mezi oběma údaji tvoří případy, kdy jeden subjekt obdržel v kalendářním roce 2002 více než jeden nadační příspěvek od stejné nadace. Nejvíce nadačních příspěvků udělily nadace se sídlem v Praze.

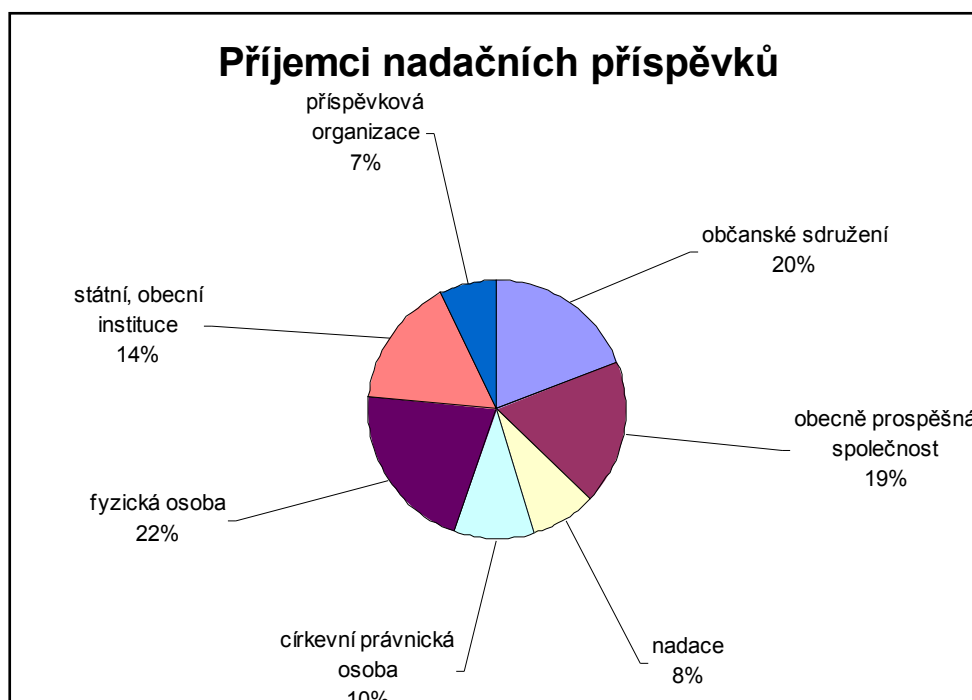
6.2.3 Struktura příjemců nadačních příspěvků

Mezi příjemci všech nadačních příspěvků (grantů) od nadací ve sledovaném souboru najdeme následující typy organizací a subjektů:

- občanské sdružení
- obecně prospěšná společnost
- nadace a nadační fond
- církevní právnická osoba
- fyzická osob
- státní, obecní instituce (školy, ústavy, nemocnice)
- příspěvková organizace

Rozdělování prostředků z výnosů NIF je omezeno na užší možnou skupinu příjemců nadačního příspěvku. Příspěvek z výnosů z NIF nemůže být poskytnut soukromému subjektu, státní či obecní organizaci. Obrázek č. 1 ukazuje, v jakém poměru jsou zastoupeny jednotlivé typy příjemců nadačních příspěvků:

Obrázek č.1 : Příjemci nadačních příspěvků

6.3 Náklady na správu nadace – režie nadací

Zákon o nadacích a nadačních fondech č. 227/1997 Sb. v § 22 stanoví nadaci povinnost určit si ve statutu pravidlo pro procentuální omezení nákladů, které nadace každoročně užívá na svou režii, a to v poměru k ročním výnosům z nadačního jmění, v poměru k hodnotě ročně poskytnutých nadačních příspěvků nebo v poměru k hodnotě nadačního jmění. Pro nakládání s výnosy z příspěvku z NIF obecně platí pravidlo, že pro vlastní náklady související se správou mohou nadace užít pouze 20 % z celkových výnosů a 80 % výnosů musí být rozděleno formou nadačních příspěvků. Režijní náklady jsou tedy pro příspěvek z NIF procentuálně vymezeny v poměru k rozděleným nadačním příspěvkům.

Celkem 17 příjemců ze souboru užívá na správní náklady nadace méně než 20 % v poměru k celkem uděleným nadačním příspěvkům. 10 příjemců se pohybuje v rozmezí 20 % – 35 %. Ostatní nadace ve sledovaném souboru (příjemci NIF) provozují své vlastní programy (např. asistenční a vzdělávací programy) a mají vyšší náklady na správu.

Obecně platí, že nadace, které pouze rozdělují finanční prostředky formou nadačních příspěvků, mají nižší režijní náklady než ty, které mají vlastní programy, slouží jako expertní základna, pracují ve více regionech apod.

6.4 Finanční zdroje pro nadace

Nadace mohou pro svou činnost získávat finanční zdroje z několika hlavních zdrojů. Vedle výnosů z nadačního jmění a ostatního majetku jsou to dary (od firem, jednotlivců, zahraničních nadací apod.) a příjmy z vlastní činnosti (veřejné sbírky, benefiční akce apod.).

Výnosy z nadačního jmění byly za rok 2002 stále ještě omezené, vzhledem k ostatním zdrojům nadací. Nejvyšší podíl v příjmech u příjemců NIF tvoří nadační dary od zahraničních nadací a organizací obdobného typu a příjmy od firemních dárců. Pouze 2 nadace byly ve sledovaném období příjemci vládní a mezivládní podpory ze zahraničí.

U 14 příjemců NIF tvoří podíl výnosů z NIF méně než 10 % celkových příjmů nadace, u 9 méně než 30 %. U většiny nadací se výnos z příspěvku NIF pohybuje v rozmezí 40 % až 60 % jejich ročních finančních zdrojů pro nadační příspěvky a režijní náklady nadace. U 4 nadací překračuje 70 %.

7 Zjištění z kontrol nadací provedených FNM ČR

Následující informace se netýkají pouze uplynulého roku, ale i roku 2001. Vzhledem k tomu, že nadace, které uspěly ve výběrovém řízení v II. etapě rozdělování NIF, obdržely finanční příspěvek koncem roku 2001, se údaje za NIF II týkají pouze způsobu investování příspěvku a jeho zhodnocení. Samotné rozdělování výnosů z příspěvku z NIF II probíhá teprve v letošním roce a bude obsahem Hodnotící informace v roce 2004.

7.1 Oblasti poskytnutí prostředků NIF

Při rozdělování prostředků NIF v I. etapě PSP ČR rozhodla o poskytnutí příspěvků nadacím, které se profilují v níže uvedených oblastech:

Tabulka č. 3: Oblasti pro využití příspěvku z NIF²

OBLASTI ZAMĚŘENÍ	PŘÍSPĚVEK Z NIF v Kč	POČET NADACÍ	% Z CELKOVÉ FINANČNÍ HODNOTY
Zdravotní	62.997.000	4	13,55
Vzdělávací	55.224.000	2	11,88
Kulturní	71.429.000	3	15,36
Ochrana lidských práv	38.810.000	1	8,35
Sociální a humanitární	71.429.000	3	15,36
Životní prostředí	38.810.000	1	8,35
Jiné	126.183.000	21	27,14
Celkem	464.882.000	35	100,00

Nejvyšší finanční částka byla poskytnuta oblasti Jiné, která byla podrobena analýze s následujícími údaji: 11 nadací pokrývá svou činností oblast kulturní, vzdělávací, sportovní a životní prostředí, 3 nadace oblast sociálně-zdravotní se zaměřením na socioterapeutické programy a alternativní metody směřující k integraci handicapovaných osob do života

² V tabulce již nejsou zohledněny příspěvky ve výši 18.914.000 Kč poskytnuté nadacím Křižovatka (příspěvek byl vrácen FNM ČR), Patriae a Bohemiae (Nadace Patriae odstoupila od smlouvy, příspěvek byl vrácen k 30. červnu 2003, Nadace Bohemiae je v režimu likvidace, FNM ČR přihlásil svoji pohledávku).

společnosti, 3 nadace oblast sociálně-zdravotní týkající se péče a ochrany dětí, 2 nadace oblast humanitární se zaměřením na pomoc zemím postižených živelnými pohromami, občanskými válkami atd. a 2 nadace oblast rozvoje demokracie a občanské společnosti:

Tabulka č. 4: Oblast Jiné

ZAMĚŘENÍ V RÁMCI OBLASTI JINÉ	VÝŠE PŘÍSPĚVKU NIF v Kč	POČET NADACÍ
Kultura, sport, vzdělání, životní prostředí	64.518.000	11
Sociálně-zdravotní pro starší lidi	12.809.000	3
Sociálně-zdravotní – péče o děti	20.014.000	3
Humanitární oblast	14.905.000	2
Rozvoj demokracie a občanské společnosti	13.937.000	2
Celkem	126.183.000	21

Nejvyšší příspěvek NIF v rámci rozdělování v I. etapě byl poskytnut ve výši 38.810.000 Kč, nejnižší ve výši 1.023.000 Kč; v II. etapě byl nejvyšší příspěvek poskytnut ve výši 20.399.000 Kč a nejnižší ve výši 5.454.000 Kč.

7.2 Lokální pokrytí z prostředků NIF na území ČR

Lokální umístění příspěvků NIF I (z hlediska registrace u městských nebo krajských soudů) ze zpracovávaného souboru nadací znázorňuje tabulka č. 5:

Tabulka č.5: Lokální umístění příspěvků z NIF I

LOKALITA	VÝŠE PŘÍSPĚVKU NIF v Kč	V %	POČET NADACÍ
Praha	254.839.000	54,82	17
Plzeň	38.458.000	8,27	4
Brno	92.276.000	19,85	6
Ostrava	20.526.000	4,42	2
České Budějovice	5.565.000	1,20	1
Hradec Králové	8.412.000	1,81	1
Ústí nad Labem	34.347.000	7,39	3
Liberec	10.459.000	2,25	1
Celkem	464.882.000	100,00	35

Z hlediska lokálního uspořádání zajišťuje Praha nejvyšší procentuální pokrytí, kde 17 nadací získalo celkem 254.839.000 Kč; tato hodnota představuje 54,82 %. Lokální pokrytí z prostředků NIF v rámci II. etapy obsahuje tabulka č. 6:

Tabulka č. 6: Lokální umístění příspěvků z NIF II

LOKALITA	VÝŠE PŘÍSPĚVKU NIF v Kč	V %	POČET NADACÍ
----------	-------------------------	-----	--------------

Praha	443.753.000	52,25	32
Plzeň	42.652.000	5,02	3
Brno	142.026.000	16,72	12
Ostrava	41.669.000	4,91	4
České Budějovice	19.635.000	2,31	2
Hradec Králové	63.050.000	7,42	5
Ústí nad Labem	81.594.000	9,61	5
Liberec	14.944.000	1,76	1
Celkem	849.323.000	100,00	64

Z tabulky č. 6 vyplývá, že nejvyšší procentuální pokrytí zajišťují opět nadace v lokalitě Praha, kde 32 nadací získalo 443.753.000 Kč, tj. 52 %.

7.3 Investování prostředků NIF

Při investování poskytnutých prostředků NIF a jejich uložení do nadačního jmění vycházely nadace ze zákona 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, a ze smlouvy o nakládání s příspěvkem poskytnutého NIF uzavřenou s FNM ČR (dále jen „smlouva“). Nadace v rámci I. etapy měly možnost investovat do následujících finančních instrumentů:

- peněžních prostředků nebo cenných papírů vydaných státem, nebo cenných papírů, za jejichž splacení se stát zaručil; dále dluhopisů vydaných bankami a jiných dluhopisů, které jsou veřejně obchodovatelné;
- podílových listů podílového fondu, který byl založen investiční společností pro potřeby nadací podle zákona č. 248/1992 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, jehož statut omezuje investování peněžních prostředků na cenné papíry vydané státem, na cenné papíry, za jejichž splacení se stát zaručil, na dluhopisy, vydaných bankami, a na jiné dluhopisy, které jsou veřejně obchodovatelné;
- podílových listů podílového fondu, který byl založen investiční společností pro potřeby nadací podle zákona č. 248/1992 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, jehož statut omezuje investování peněžních prostředků stejně jako § 33 zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem.

Analýzou bylo zjištěno:

- Z celkové výše nadačního jmění v hodnotě 464.882.000 Kč využily nadace k těmto účelům založeného Balancovaného fondu nadací ŽB Trust, Investiční společnost, a. s. (dále jen BFN) a do podílových listů investovaly 243.115.000 Kč, tj. 52,30 %.
- Do peněžních ústavů působících na území ČR uložily nadace 192.408.000 Kč, tj. 41,39 % (v 7 případech ČSOB, a. s., v 5 případech KB, a. s., ve 4 případech Reiffeisenbank, a. s., ostatní nadace do dalších peněžních ústavů);
- Do státních cenných papírů bylo investováno 29.359.000 Kč, tj. 6,31 %.

Celkem 26 nadací finanční prostředky NIF ve výši 334.161.000 Kč nediverzifikovalo; z toho 14 nadací vložilo finanční prostředky ve výši 156.549.000 Kč do bankovních ústavů, 1 nadace investovala do státních dluhopisů ve výši 20.947.000 Kč a 11 nadací do podílových listů BFN ve výši 156.665.000 Kč. Ostatních 9 nadací své finanční prostředky ve výši 130.721.000 Kč diverzifikovalo

Tabulka č. 7: Zhodnocení příspěvku z NIF podle způsobu investování

	VÝŠE PŘÍSPĚVKU 2001 v Kč	VÝŠE VÝNOSŮ 2001 v Kč	PRŮMĚRNÉ % ZHODNOCENÍ
Finanční prostředky nediverzifikovány, z toho:			
• termínované vklady	156.549.000	8.808.834	5,63
• státní dluhopisy	20.947.000	1.476.914	7,05
• podílové listy BFN	156.665.000	7.629.456	4,87
Finanční prostředky diverzifikovány: (termínované vklady, podílové listy, státní dluhopisy)	130.721.000	5.701.387	4,36
Celkem (za sledovaný soubor nadací)	464.882.000	23.616.591	5,08

Z uvedených dat zpracovávaného souboru nadací vyplývá, že v roce 2001 bylo nejvýhodnější investovat do státních dluhopisů, kde průměrné zhodnocení dosáhlo výše 7,05 %; další oblastí byly termínované vklady v bankovních ústavech s průměrnou mírou zhodnocení 5,63 % (tento fakt však z pohledu současné situace na finančních trzích již neplatí).

Při investování prostředků NIF v rámci II. etapy využily nadace shodné finanční instrumenty jako v I. etapě, a to v následujícím procentním rozložení:

- do podílových listů investovaly celkem 369.426.000 Kč, tj. 50 % z investovaných finančních prostředků (z toho 40 % do podílových listů BFN a 10 % do podílových listů ČSOB nadační),
- do bankovních ústavů formou termínovaných vkladů bylo vloženo 254.926.000 Kč, což představuje 34 %,
- zbývající finanční částka 117.279.000 Kč, tj. 16 %, byla poskytnuta bankovním ústavům na základě uzavřených smluv o obhospodařování cenných papírů a jiných finančních instrumentů.

Lze konstatovat, že k investování finančních prostředků a jejich vložení do nadačního jmění přistupovaly nadace konzervativně a v souladu s obecně platnými normami a podmínkami uvedenými ve smlouvě.

7.4 Dosažené výnosy z uložených prostředků NIF

Z uložených finančních prostředků vložených do nadačního jmění za rok 2000 bylo dosaženo celkových výnosů ve výši 22.939.000 Kč. Nadace z této výše výnosů poskytly v roce 2001 třetím osobám formou nadačních příspěvků celkem 20.260.399 Kč. Zbývající finanční prostředky byly použity v souladu s článkem IV., odst. 7 smlouvy, na krytí správní režie a na navýšení nadačního jmění (této možnosti využilo 23 nadací):

- na krytí správních nákladů si 22 nadací ponechalo finanční částku ve výši 2.449.000 Kč, tj. v průměru 11 % z výnosů; procento na správní režii se u jednotlivých nadací pohybovalo v hodnotách 8 % – 20 %.
- jedna nadace použila 20 % výnosů, tj. 230.000 Kč, na navýšení svého nadačního jmění.

V roce 2002 bylo třetím osobám formou nadačních příspěvků rozděleno celkem 20.808.000 Kč. Použití výnosů na krytí správních nákladů a na navýšení nadačního jmění využilo 36 nadací (z toho 8 nadací, které získaly příspěvek NIF pouze v II. etapě) a to následovně:

- na krytí správních nákladů vynaložilo 35 nadací 3.288.000 Kč; procento se u jednotlivých nadací pohybovalo v hodnotách od 3 % do 20 %;
- jedna nadace použila 20 % výnosů, tj. 440.000 Kč, na navýšení svého nadačního jmění.

Smlouva uzavřená s nadacemi v rámci II. etapy rozdělování příspěvku NIF umožnila nadacím ponechat si 15 % z poskytnuté finanční částky a v průběhu dvou let ji použít pro vlastní nadační příspěvky. Této nabídce využilo 16 nadací a z celkové poskytnuté částky ve výši 849.232.000 Kč. si ponechaly 27.277.000 Kč (u jednotlivých nadací v rozmezí od 5 % do 15 %). V roce 2002 rozdělily 12.717.000 Kč, což představuje 47 % z výše uvedené hodnoty.

Nadační příspěvky byly poskytovány třetím osobám v souladu s účelem, pro který byly nadace založeny. Nadace současně respektovaly znění příslušných článků smlouvy týkající se veřejného vyhlášení podmínek pro rozdělování nadačních příspěvků, vyhodnocování přihlášených projektů a vlastní poskytování příspěvků.³

7.5 Nadační fond obětím holocaustu

Smlouvu o převodu prostředků z NIF s jednorázovou finanční podporou ve výši 300 mil. Kč uzavřel FNM ČR s Nadačním fondem obětím holocaustu (dále jen Fond) dne 21. prosince 2000. Poskytnuté finanční prostředky včetně výnosů může Fond použít výhradně na níže uvedené aktivity:

- k výplatě peněžních částek fyzickým osobám za účelem odstranění tvrdostí při uplatňování mezinárodních dohod a restitučních předpisů umožňujících odškodnění či zmírnění majetkových křivd způsobených obětím holocaustu,
- na sociálně-zdravotní péči se zvláštním zřetelem k potřebám těch, kteří přežili holocaust,
- pro rekonstrukci, obnovu a zachování movitých a nemovitých židovských památek na území České republiky,
- pro projekty sloužící k důstojné připomínce obětí holocaustu,
- k podpoře vzdělávacích aktivit v oblasti judaismu.

Podmínky pro uložení finančních prostředků jsou shodné s podmínkami, které jsou stanoveny pro nadace a definovány v kapitole „Investování prostředků NIF“. Fond uložil finanční prostředky na termínovaný vklad vedený u Živnostenské banky, a. s. Celkové výnosy za období 2000 – 2001 byly Fondem vyčísleny v hodnotě 14.552.000 Kč, z toho k 31. prosinci 2000 činil výnos 1.035.000 Kč a k 31. prosinci 2001 byly výnosy vyčísleny ve výši 13.517.000 Kč při zhodnocení 4,5 %. Na správní režii bylo uvolněno 1.496.000 Kč, tj. 0,5 % z poskytnutého nadačního příspěvku. Podmínky ve smlouvě umožňují v souladu s článkem IV., odst. 4 použít maximálně 2 % na správu Fondu.

Vzhledem k časově náročné činnosti spojené s oslovením cílové skupiny potenciálních příjemců žijících v mnoha zemích nerozdělil Fond k 31. prosinci 2001 žádné nadační příspěvky. Tato skutečnost je v souladu s metodikou uplatňovanou v rámci rozdělování prostředků NIF a jejich výnosů.

V roce 2002 bylo poskytnuto třetím osobám v rámci grantového programu celkem 8.723.000 Kč; náklady na správní režii byly vyčísleny ve výši 2.732.000 Kč.

³ Údaje týkající se II. etapy v kapitolách 7.3 Investování prostředků NIF a 7.4 Dosažené výnosy z prostředků NIF nejsou kompletní, neboť ke dni zpracování zprávy nebyla k dispozici data od 7 nadací.

7.6 Závěr

Lze konstatovat, že z dostupných materiálů za sledované období nebyla zjištěna žádná závažná porušení podmínek uvedených v uzavřených smlouvách (vyjma Nadace Křižovatka, Nadace Patriae a Nadace Bohemia.

Nelze však opominout, že nebylo respektováno znění čl. VII, bod 3), uzavřené smlouvy, z kterého pro nadace vyplývá povinnost zaslat FNM ČR výroční zprávu a zprávu auditora nejpozději do 7 měsíců po skončení kalendářního roku. Je nutné konstatovat, že tuto povinnost v roce 2002 nesplnilo 30 nadací. Další úskalí pro nadace přineslo doplnění čl. VII smlouvy pro II. etapu o bod 1c: „*samostatně provedený audit hospodaření s výnosy, vyplývajícími z prostředků poskytnutých Převodcem.*“ Tuto povinnost nesplnilo 31 ze 64 nadací. Důvodem neprovedení samostatného auditu bylo nepochopení znění bodu 1c. Nadace se domnívaly, že pokud nebudou výnosy získané za rok 2002 v tomto roce rozdělovat, je audit bezpředmětný. Tyto nadace byly osloveny a požádány o dodatečnou nápravu.

Vypracování kontrolní zprávy o hospodaření nadací však bylo velmi ztíženo tím, že ne všechny nadace poskytovaly úplné a jednoznačné informace o nakládání s prostředky NIF a jejich výnosy. Přes povinnost uloženou jim v čl. VII smlouvy nadace neuváděly ve svých výročních zprávách tyto informace v dostatečném rozsahu. Chyběly údaje o výši prostředků použitých na správu nadace a na zvýšení nadačního jmění, výše příspěvků a jmenovitý seznam subjektů, kterým byly příspěvky poskytovány, apod. Přestože tyto nedostatky nebyly hodnoceny jako závažná porušení smlouvy a nebyly z nich vyvozeny sankce, pro budoucí zefektivnění kontrolní a rozborové činnosti je potřebné nadace upozornit na nutnost dodržování informačních povinností a zajistit poskytování požadovaných údajů v potřebném rozsahu a struktuře. V krajních případech je možné použít i sankce, kterou smlouva umožňuje.